

Spotprent uit 1924.

EXIT DE FIETSBELASTING

Op instigatie van de Duitse bezetter werd de gewraakte belasting op 1 mei 1941 afgeschaft. Behalve het feit dat veel fietsen werden geconfisceerd door de bezetter en dat er nog nauwelijks fietsbanden te koop waren, was er een gebrek aan koper ontstaan voor de fabricage van de plaatjes. Bovendien leidde het wel of niet verplicht dragen van een fietsplaatje door de Duitse bezetters (die vrijgesteld waren) en de Nederlanders in dienst van de Duitsers (wél verplicht) regelmatig tot conflicten. Al deze factoren leidden tot de afschaffing van deze zeer impopulaire maatregel. ■

LEZINGEN

ZONDAG 23 APRIL OM 14:00 UUR

Prof. Dr. F.H.M. Grapperhaus:

Over de loden last van het koperen fietsplaatje.

Over de Nederlandse rijwielbelasting 1924-1941.

ZONDAG 21 MEI OM 14:00 UUR

drs. Annemarie Opmeer:

De Vrouw op de fiets

Over de polemieek van rond 1900 aangaande vrouwen op de fiets.

ADRES:

Parklaan 14- 16 | 3016 BB Rotterdam

Telefoon: 010 - 440 02 00

www.belasting-douanemus.nl

info@bdmuseum.nl

Bereikbaar met:

tram 5 halte Westplein, metro station Leuvehaven

Openingstijden:

di t/m zo: 11:00 tot 17:00 uur

gesloten: maandag & Koninginnedag

LODEN LAST

FIETSBELASTING 1924-1941

van 20 april tot 4 september

DE FIETS BELAST

Aan het begin van de twintigste eeuw kampte de rijksbegroting met grote tekorten. De overheid zocht nieuwe bronnen van inkomsten en lonkte al gauw naar het populaire en relatief nieuwe vervoermiddel, de fiets. In 1924 werd, op voorstel van Hendrik Colijn, minister van Financiën, de Rijwielbelastingwet ingesteld. Vanaf 1 augustus van dat jaar diende elke fiets voorzien te zijn van een koperen plaatje, dat voor f 3,- per jaar (later f 2,50) afgehaald kon worden op het postkantoor.

De politiek wilde echter dat de laagste inkomens buiten schot zouden blijven, daarom werd aan mindervermogenenden een gratis fietsplaatje verstrekt. Een nobel gebaar dat erg gewaardeerd werd, tot men ontdekte dat het gratis plaatje voorzien was van de tekst 'kosteloos', en dat er een opzichtig gat in was geslagen. Hierdoor was de fietser al op afstand herkenbaar als armoedzaaier. Bovendien werd in enkele grote steden de uitreiking van dit gratis plaatje nog bekrachtigd door een stempeltje in het trouwboekje. In de crisisjaren (1929 - 1940) liep het aantal kosteloos uitgereikte plaatjes op tot circa een half miljoen. Vooral de armsten gingen gebukt onder de loden last van het koperen fietsplaatje.

In de rij voor een gratis fietsbelastingplaatje.

OVER DE LODEN LAST VAN HET KOPEREN FIETSPLAATJE

Aanleiding voor de tentoonstelling is de rijk geïllustreerde publicatie door Prof. Dr. Ferdinand H.M. Grapperhaus, *Over de loden last van het koperen fietsplaatje. De Nederlandse rijwielbelasting 1924-1941*, Deventer, 2005.

CONTROLE

Zorgeloos fietsen was er vanaf de invoering niet meer bij. Bij iedere hoek van de straat kon een controleur opduiken, meestal een ambtenaar van de politie, marechaussee, douane of belastingdienst. Geen fietsplaatje? Dan volgde een boete die kon oplopen tot wel vijf gulden. Bij het niet betalen van de boete werd je fiets in beslag genomen en op het belastingkantoor openbaar verkocht. Om diefstal tegen te gaan mocht het fietsplaatje vanaf 1936 ook zichtbaar op de kleding gedragen worden. Dit leidde tot de spottende benaming 'Colijnsorde', naar de gehate minister die de fietsbelasting had ingevoerd.

In beslag genomen fietsen.

Controle op straat.

Fietsbelastingplaatje uit 1925.

VALSE FIETSPLAATJES

Regelmatig werden valse fietsplaatjes te koop aangeboden. In 1934 arresteerde de politie in Utrecht een bende van vijf personen, die fietsplaatjes vervalste en verkocht voor 50 á 60 cent per stuk. De rechtbank veroordeelde de verdachten tot gevangenisstraffen variërend van zes maanden tot één jaar.